पोष्टका अनुगच्छति ॥९॥ इष्टकाहरणसमये श्वेतस्याश्वस्य पुरस्तान्नयनम्। अश्वप्रमुखास्ते ऋत्विग्यजमानाः इष्टकाभिः सह अग्निक्षेत्रसमीपमागच्छेयुः आगत्य च अग्निपुच्छस्य दक्षिणभागे चर्मणा चितिमुपनिदधति चित्यर्थमानीता इष्टका स्थापयन्ति ॥१०॥ अग्निक्षेत्रस्य उत्तरभागे परिश्रितामग्नेश्च मध्यदेशे। प्रसृजति विमुञ्चति ॥११॥ पुच्छस्य दक्षिणतो निहितामेतां चितिम् ॥१२॥ एताः उपधास्यमानाः तिस्रः स्वयमातृण्णाख्याः शर्कराः क्षुद्रपाषाणाः पृथिव्यादिलोकत्रयात्मिकाः। मणिवत्समावयते सम्यक्प्रोतान्करोति ॥१३॥ पद्मिनीपत्रे। दुष्टाक्षिभ्यां युक्तो भवितुं शीलवान्। कृत्वा आर्तिं गमयित्वा ॥१४॥ अध्वर्युणा आङ्गतिप्रदानसमये अग्निक्षेत्रस्याधिरोहणमपेक्षितम् अग्निक्षेत्रस्योपरि पादनिधानलक्षणं क्रमणमधिरोहणम्। आत्मभागेन मध्यदेशेन। आरोहणानन्तरमुत्तरवेदिसंस्काररूपं कर्मजातं कृत्वा अध्वर्युः स्वात्मनि स्वकीयमग्निं गृह्णीते यथा बहिश्चित्याग्निप्रदेशे न निष्क्रामति तथा मयि गृह्णामीति मन्त्रपदेन (°पेन) स्वात्मनि धारयेत्। यत्सत्यं सामेति प्रसिद्धं सामवेदे तद्यजमानो गायेत् ॥१७॥ अस्तमयसमीपे। रात्रिं सचन्ते समवयन्तीति रात्रिसाचयानि रात्रौ संचरणशीलानि। सोऽश्वः पुनर्विपल्ययते विपरिवर्तते उपधानकाले कर्मणोऽङ्गभावं प्रतिपद्यतऽइत्यर्थः ॥१९॥२॥३॥

अग्नि(ग्र)हणसत्यसामगानपुष्करपर्णोपधानानि पूर्वस्मिन्ब्राह्मणे संग्रहेण विहितानि इदानीं तानि क्रमेण प्रपञ्चयति। चयनं करिष्यन्नध्वर्युः आत्मनि अग्निं गृह्णीते मन्त्रेण धारयेत् ॥१॥ अग्निग्रहणं च तिष्ठता कर्तव्यम् चयनसमयेऽनूपवेशनम् यत्र-यत्रेष्टकामुपदधाति तं देशं गत्वा समीपे उपविश्य चिनुयात्। विज्ञायते प्रसूते ॥२॥ इत्याङ्गः कथयन्ति ब्रह्मवादिनः। तेन सत्यसाम्नोऽग्रतो गानेन अस्य सर्वस्य जगतः अप एवाग्रं मुखमकुर्वन् देवा इत्यर्थः ॥६॥ तमद्भ उपोदासृप्त[मित्यादिना] (३.२.१४.) पुष्करपर्णस्याग्नियोनित्वम् ॥७॥ आपो वै पुष्करमित्यादि पुष्करं सर्वतोमुखमित्यादिनिगदप्रसिद्धिद्योतको वैशब्दः। तासामपां प्रथमसृष्टानामियं पृथिवी पर्णस्थानीया। अस्यै अस्याः पृथिव्याः सकाशात् मृन्मयीभिरिष्टकाभिः कृत्स्नोऽग्निर्प्यायितश्चीयते (!) अतः पृथिवीमुपहितवान्भवतीत्यर्थः। सत्यसामगानादव्यवहितां तां पुष्करपर्णेष्टकामुपदध्यात्। अद्यातमां प्रत्यक्षतमामापरोक्ष्येण वर्तमाना (°तमा आपरोक्षेण वतासमाना) ॥८॥ पिन्वते सिञ्चति। चतुर्थपादावसाने पुष्करपर्णमुपदधानः तस्यानुलोमेन विमार्जनं कुर्यात्। उत्तरार्धे वैराजपादाभ्यां द्वेऽअक्षरेऽअधिके तदाधिक्यं स्वराडाख्यस्य छन्दसो लक्षणम् ॥९॥ आकाशात्मना (!) स्तुतस्य पुष्करपर्णस्य मध्ये सूर्यमण्डलात्मना ध्यातव्यस्य रुक्मस्योपधानम्। वर्तुलाकृतिः एकविंशतिसंख्याकैः पुलकैर्युक्तः। उपधानसमये निर्बाधानामधोभागेऽवस्थानं यथा भवति तथा कर्तव्यम् ॥१०॥ पुष्करनामनिर्वचनेन प्रतिष्ठारूपतां ब्रुवन्स्तौति। समुदौहन् समुत्क्षिप्तवन्तः ॥१३॥ प्रजिज्ञनिषमाणः प्रजनितुं प्रादुर्भवितुमुदेतमिच्छन् अवेनत् कान्तियुक्तोऽभवत् वेनति दीप्यतऽइति वेन इति (वेनमिति) सूर्यस्य नाम सम्पन्नम् ॥१४॥ रुक्ममध्ये हिरण्मयपुरुषस्योपधानम्। स प्रजापतिः स्थूलप्रपञ्चाभिमानिविराडात्मकः स एवाग्निः सूक्ष्मप्रपञ्चाभिमानिहिरण्यगर्भात्मकः यजमानस्य तद्रूपप्राप्तेर्यजमानोऽपि सः। यस्माच्चित्याग्निरूपेण संस्कर्तव्यः प्रजापतिः पुरुषविधः तत्प्रतिरूपत्वाद्धिरण्मयस्योपधेयस्य पुरुषाकृतिर्युक्ता ॥१५॥ रम्या रमणीया ज्ञानक्रियाशक्तिरूपा सूक्ष्मा तनूः। चक्षुराद्यभिमानिदेवताः आदित्यादयः अजङ्गरत्यजन्। तं तथाविधं प्रजापतिं